

Hvordan lage en leirgjøk ?

Dette er en oppskrift på å lage leirgjøker.

Ønskes ytterligere informasjon og historie om leirgjøken se veiledningsdokumentet om leirgjøken.

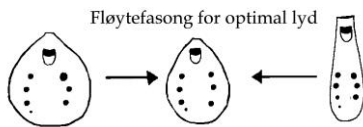
Fremgangsmåter

Lager et egg i leire

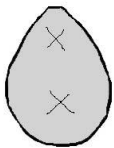
Elevene får utdelt en klump leire. Denne vil ha en maksimumsstørrelse da figuren bør ligge godt i hånden på brukeren.

Det er viktig å ha for øyet et eget sted hvor laviyet og blåsehull senere skal komme. Dette området bør være glatt og behagelig for leppene. Skal fløyta utstyres med tonehull bør f.eks. armer og bein på figuren plasseres slik at fingrene kommer lett til hullene.

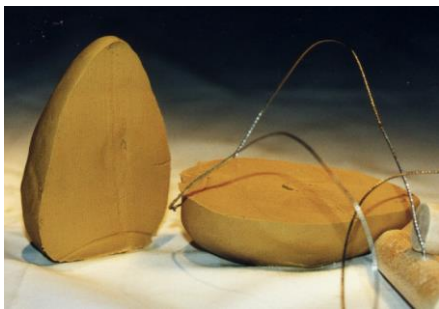

Med hensyn til lyden er figurens fasong av betydning. Jo større volum, jo dypere lyd.

Egget blir delt i to

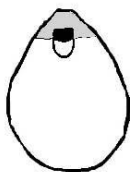

Finn ut hvor figuren kan deles slik at det blir minst mulig skade på detaljer. Lag et over-ett merke, slik at de to delene kan settes riktig sammen igjen. (Se kryss på illustrasjon)

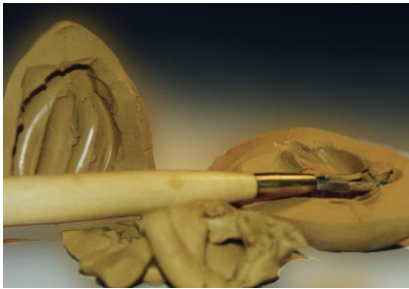

Etter at figuren har stått en uke under plast, vil leira nå være lærdhard og mer stødig. Ved hjelp av en skjæretråd eller sen blir figuren delt i to.

Egget blir uthult

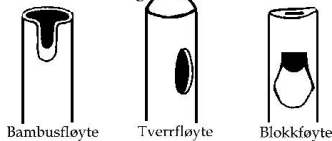
Ved hjelp av en slynge huler man ut de to delene. Her må man ikke grave ut leira der blåsehullet skal være. Se grått felt på illustrasjon. Dette området må forbli urørt.

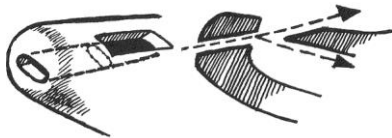
Overdrevet uthulingen må heller ikke skje da sidene på figuren blir for tynne. Godset bør være jevnt tykk slik at figuren tørker like fort over det hele. Dette for å unngå sprekker både ved tørking og brenning

Laviet blir laget

Laviets utforming

På våre leirgjøker tar vi utgangspunkt i laviet slik vi kjenner den fra blokkfløyta.

Hullet skjæres ut rett i underkant av den massive toppen på figuren. Til dette trenger du en small skarp kniv eller lign. Når hullet er ferdig lager man et spor eller en renne på skrå ut fra hullet. Dette sporet sørger for at lyden føres riktig over kanten av hullet.

Er kanten på hullet flisete og klumpete må dette gattes slik at vi får en knivskarp kant. Til dette arbeide er modelleringspinner av tre og plast beste redskap. Svamp med litt vann kan også brukes til å tørke over kantene for å tilføre fuktighet slik at ikke leira blir tørr.

Blåsehull blir laget

Etter nok en uke under plast vil fløyta nå være fin og stødig i godset. Ved å legge en flat neglefil eller lign. i sporet og føre den opp og igjennom den massive delen, vil fløyta få et blåsehull flukt i flukt med laviet. Fløyta kan nå blåses forsiktig på, og vi kan sjekke hvordan lyden er blitt.. Dersom kanten på laviet og blåsehullet ikke er rett etter hverandre (se illustrasjon ovenfor) vil luften ikke bli ført i riktig retning – vi får ingen lyd. Hveser fløyta må vi justere laviekanten enten opp eller ned og ellers glatte alle kanter. Denne operasjonen er den

vanskeligste når man lager en leirgjøk. Dersom perfekt lyd skal oppnåes må elevene her jobbe nøye og forsiktig og ha god tålmodighet!

Tonehull blir laget

Ved hjelp av en rund pinne, en trespisepinne, kan man stikke ut hull i figuren. Hullenes størrelse regulerer tonen. Jo større hull jo høyere tone. Elevene kan selv velge om de ønsker å lage hele skalaen fra C til C eller om de kun vil ha noen toner. For å oppnå riktig tone kreves en god porsjon tålmodighet og gehør. Hullene må lages ett og ett. Lyden i fløyta uten hull vil være utgangspunkt for skalaen. Vi kaller dette en "C". Det første hullet stemmes mot denne lyden og tone to blir da vår "D", slik fortsetter man med hele skalaen. Til sammen blir det 7 hull. Fløyta's lyd kan påvirkes av ujevn kant i tonehullet. Sjekk derfor at innsiden av hullene er glatte og fine.

Brenning

Fransk porselen

Råbrann

100 grader i timen opp til 600

150 grader fra 600-950

Glasurbrann

150 grader i timen 1220 – 1240

1120=

15 min på toppen

gassovn 1260-70

Leirgods

Råbrann

920= - 960= C

Glasurbrann

980= - 1020=C

Steingods K-142

Råbrann

920= - 960= C

Glasurbrann

1020= -

